

13 PL Predictive Statistics Reseasonalization and Retrending for time series forecasting	2
14 PL Predictive Statistics MAE in time series forecasting	3
15 PL Predictive Statistics MAPE in time series forecasting	4
16 PL Predictive Statistics MAE versus MAPE in time series forecasting	5

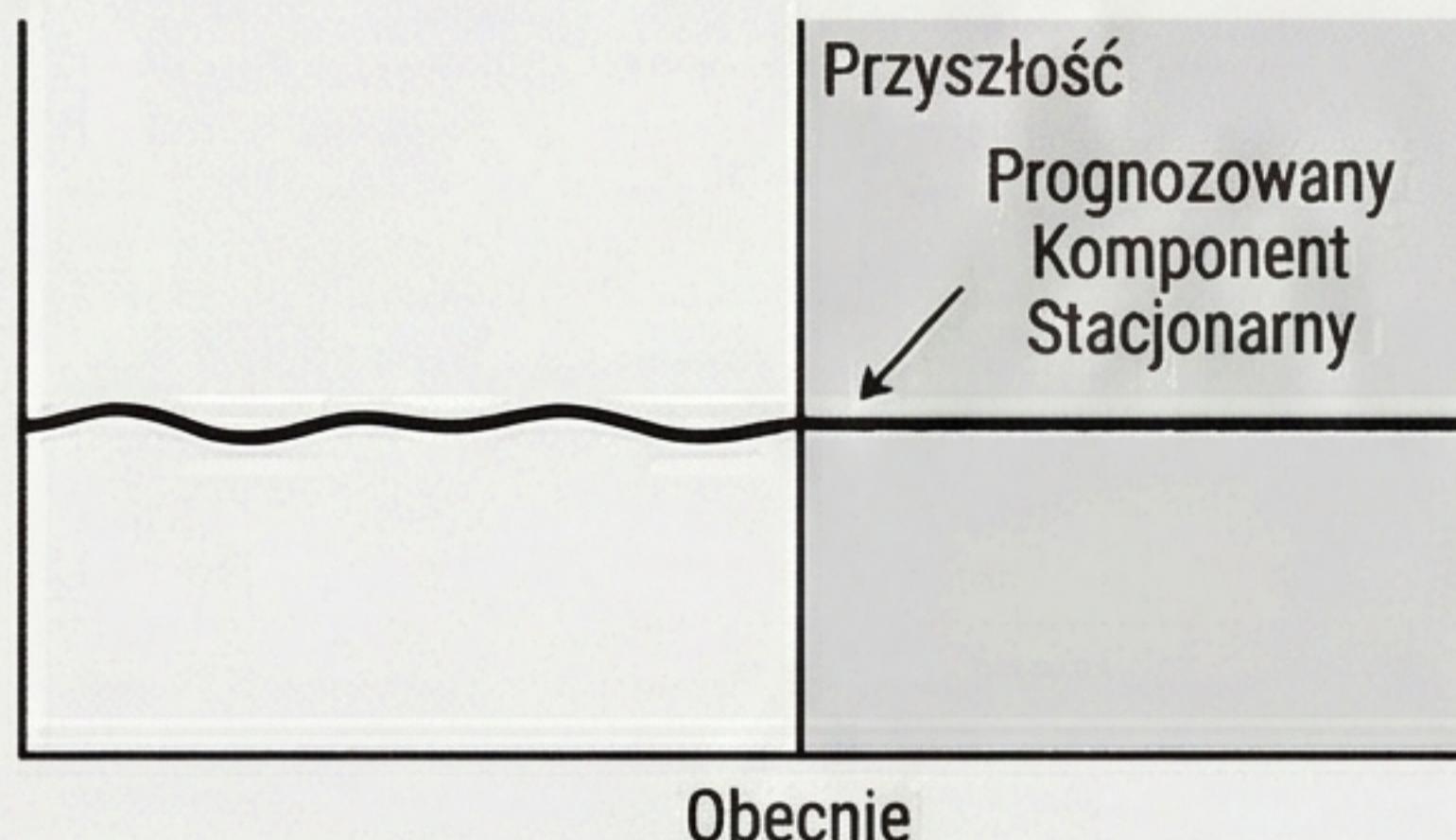
PONOWNE SEZONOWANIE I TRENDOWANIE W PROGNOZOWANIU SZEREGÓW CZASOWYCH

Rekonstrukcja końcowej prognozy poprzez ponowne wprowadzenie wyizolowanych komponentów wzorca

MODUŁ 1: DANE WEJŚCIOWE I CEL

(Rozpoczynanie od bazy stacjonarnej)

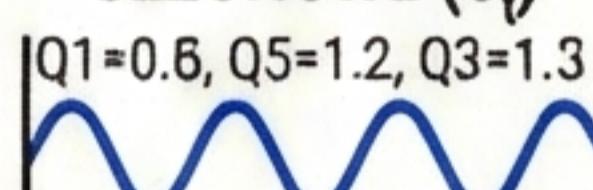
PROGNOZA BAZOWA (F_{base}) NA DANYCH STACJONARNYCH

PROCES REKONSTRUKCJI

Cel: Przekształć Prognozę Bazową (F_{base}) z powrotem do Oryginalnej Skali (Y_{prog})

PRZYWOŁAJ CZYNNIKI SEZONOWE (S_t)

PRZYWOŁAJ OSZACOWANY TREND (T_t)

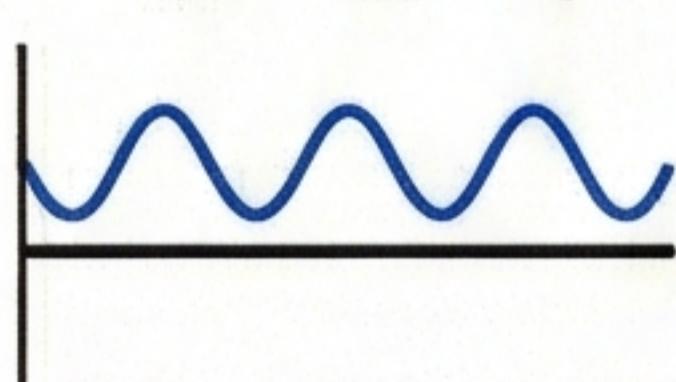
MODUŁ 2: KROK 1 - PONOWNE SEZONOWANIE

(Ponowne wprowadzenie wzorca sezonowego)

PROCES: ZASTOSUJ PONOWNIE CZYNNIKI SEZONOWE

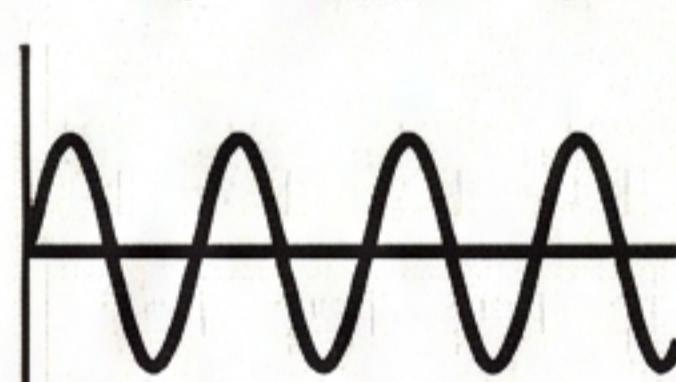
MODEL ADDYTYWNY
(Jeśli $Y = T+S+I$)

$$F_s = F_{\text{base}} + S_t$$

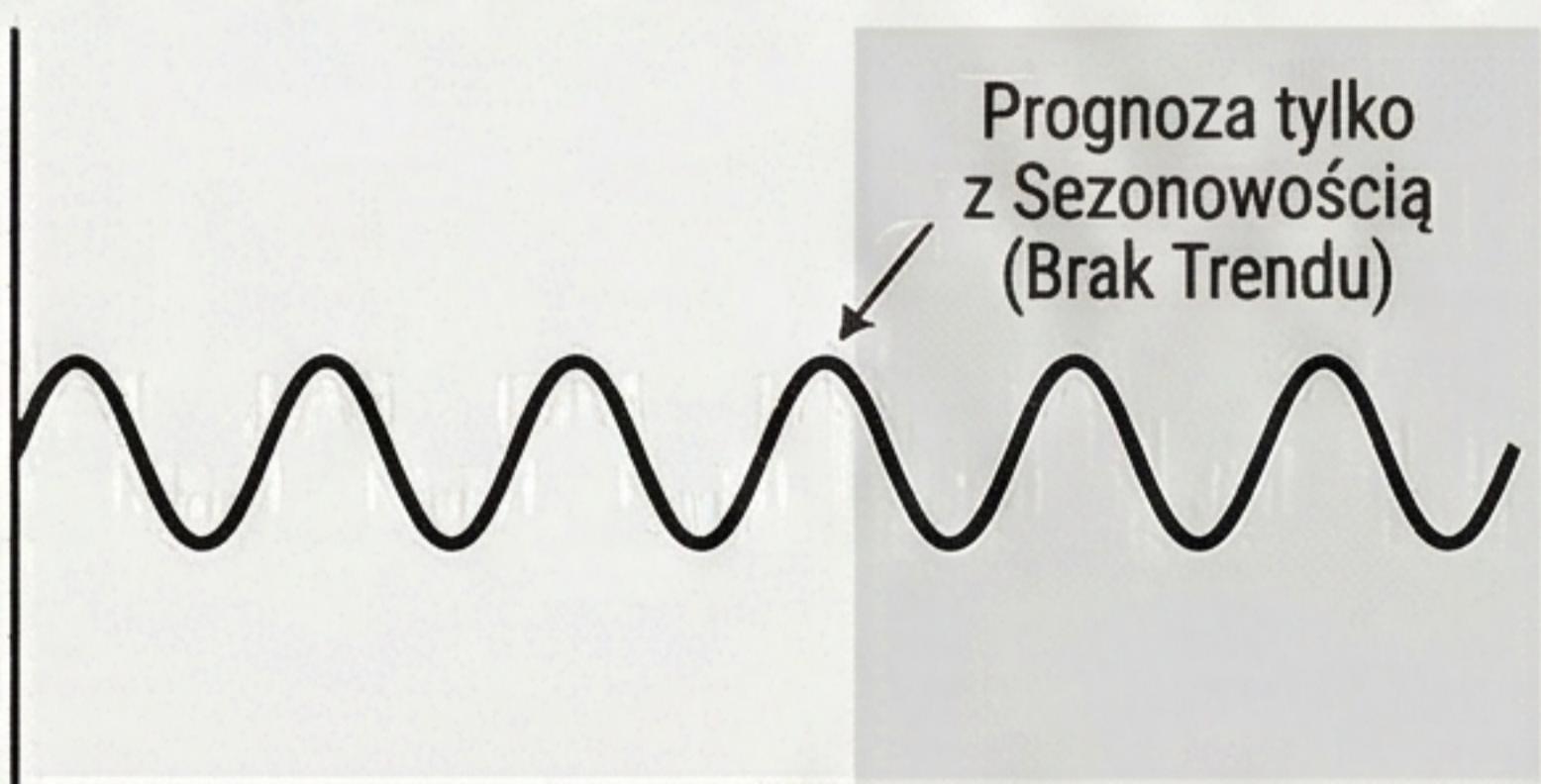
MODEL MULTIPLIKACYWNY
(Jeśli $Y = T \cdot S \cdot I$)

$$F_s = F_{\text{base}} * S_t$$

PROGNOZA Z PONOWNYM SEZONOWANIEM (F_s)

Prognoza tylko z Sezonowością (Brak Trendu)

Przepływ do Ponownego Trendowania

PROGNOZA KOŃCOWA ($F_{\text{końcowa}}$) / Z PONOWNYM TRENDDEM

Przepływ do Końcowej Walidacji

MODUŁ 3: KROK 2 - PONOWNE TRENDOWANIE

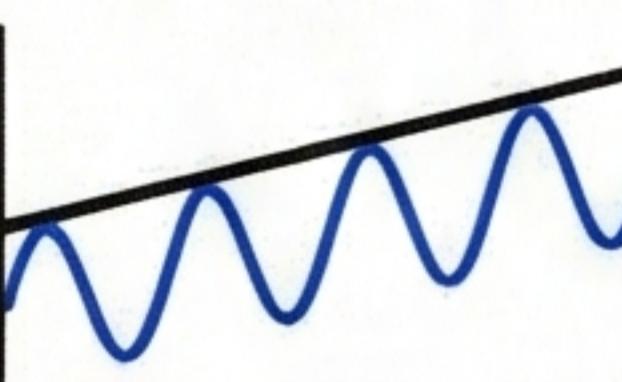
(Ponowne wprowadzenie trendu)

PROCES: ZASTOSUJ PONOWNIE OSZACOWANY TREND

MODEL ADDYTYWNY

(Jeśli $Y = T+S+I$)

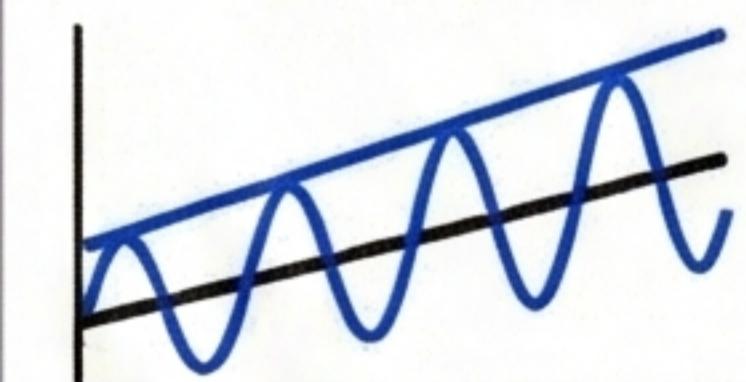
$$F_{\text{final}} = F_s + T_t$$

MODEL MULTIPLIKACYWNY

(Jeśli $Y = T \cdot S \cdot I$)

$$F_{\text{final}} = F_s * T_t$$

MODUŁ 4: WYNIK KOŃCOWY I WALIDACJA

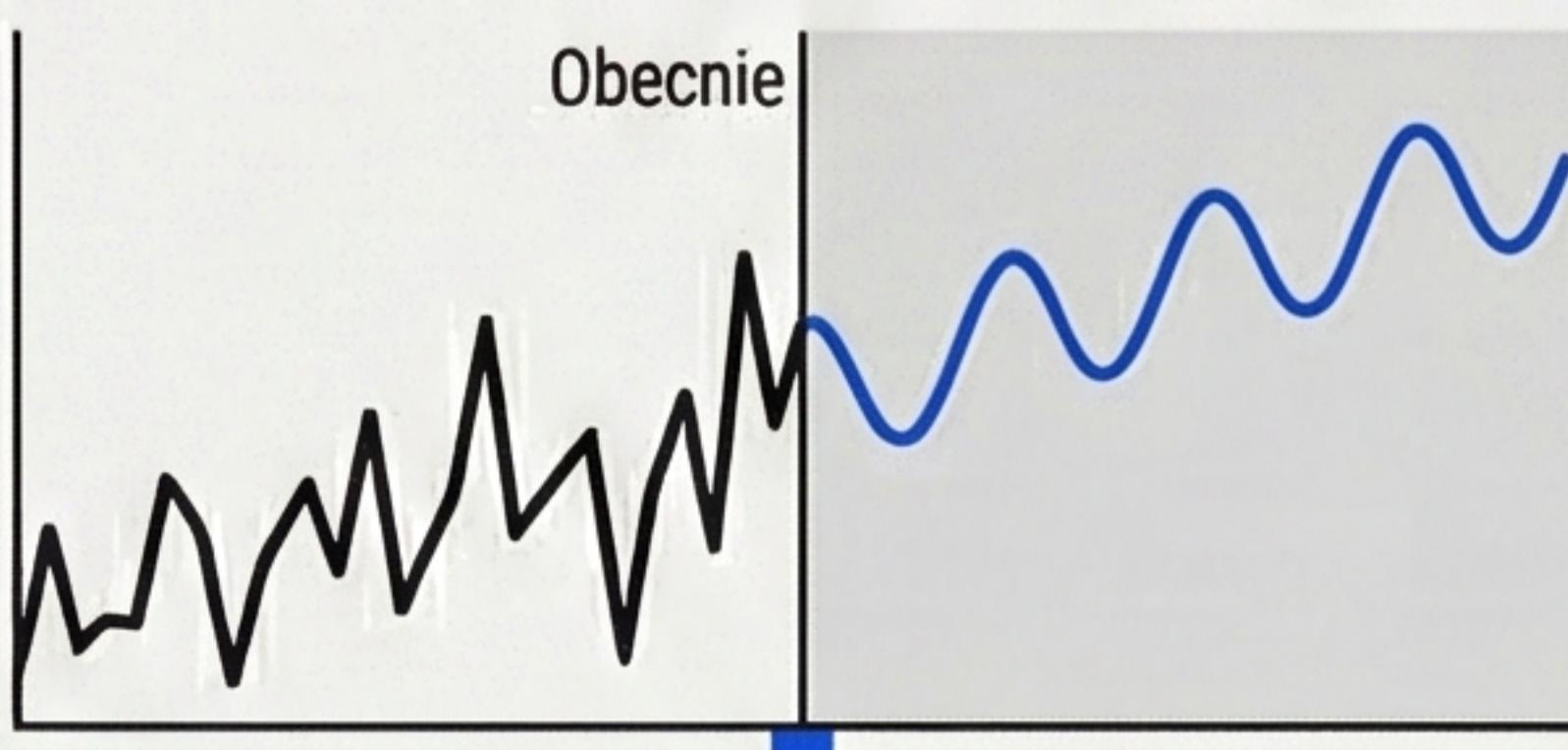
(Ukończona Prognoza)

WYNIK KOŃCOWY:

UKOŃCZONA PROGNOZA ($Y_{\text{prog},t}$)

W pełni zrekonstruowana prognoza, obejmująca prognozowany trend, sezonowość i komponenty nieregularne.

PROGNOZA KOŃCOWA vs. RZECZYWISTE

WALIDACJA I MONITORING

Porównaj Y_{prog} z przyszłymi danymi rzeczywistymi. Oblicz Metryki Błędu (np. MAPE, RMSE).

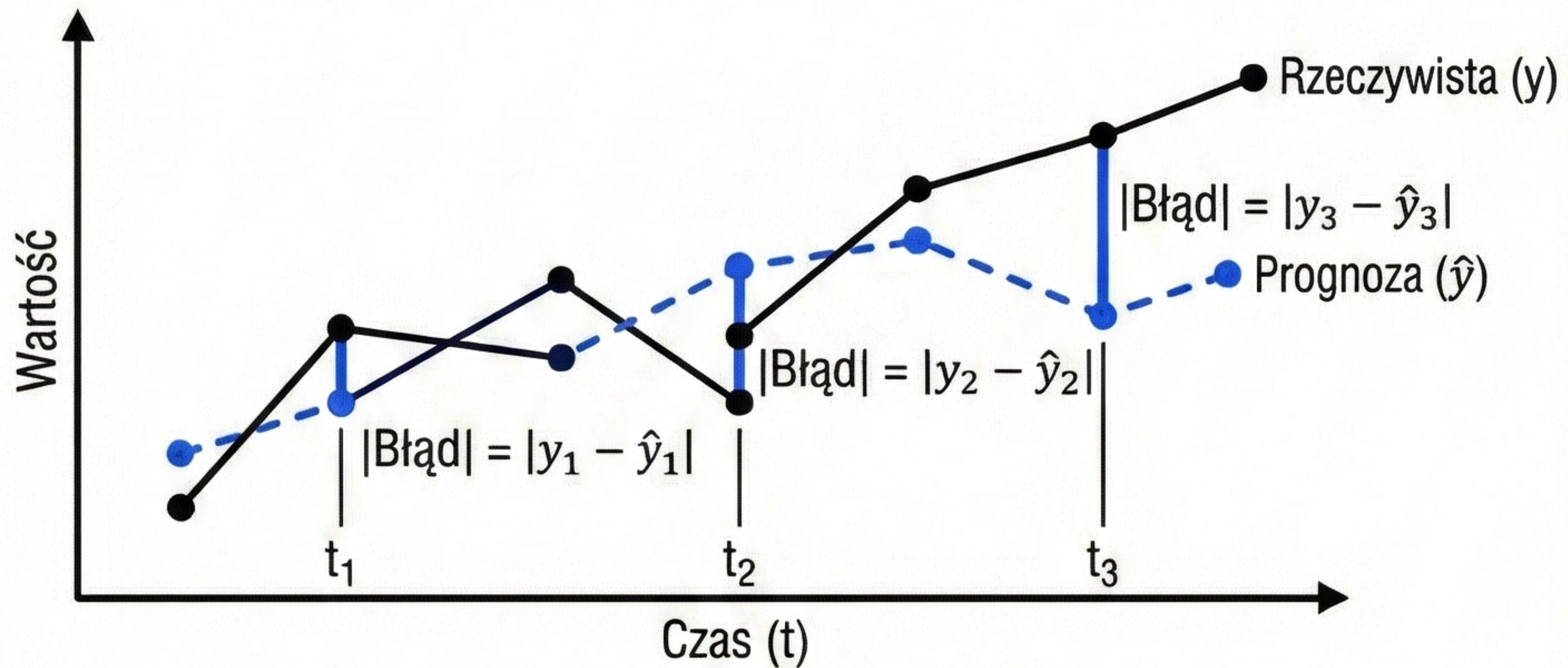

ALERT: Ciągle monitoruj dokładność prognozy. Znaczące odchylenia mogą wymagać ponownego oszacowania komponentów S_t i T_t .

ŚREDNI BŁĄD BEZWZGLĘDNY (MAE) W PROGNOZOWANIU SZEREGÓW CZASOWYCH

Metryka mierząca średnią wielkość błędów w zbiorze prognoz, bez uwzględniania ich kierunku. Jest to średnia z bezwzględnych różnic między prognozą a wartościami rzeczywistymi.

1. WIZUALIZACJA KONCEPCJI: RZECZYWIŚTOŚĆ vs. PROGNOZA

2. WZÓR: KROKI OBLCZENIOWE

$$MAE = \frac{1}{n} \sum |y_t - \hat{y}_t|$$

↑ Średnia z n obserwacji   ↑ Sumowanie   ↑ Błąd bezwzględny w czasie t (Wielkość)

Krok 1: Oblicz Błąd ($y_t - \hat{y}_t$) dla każdego punktu.

Krok 2: Weź Wartość Bezwzględną $|y_t - \hat{y}_t|$.

Krok 3: Zsumuj wszystkie Błędy Bezwzględne (Σ).

Krok 4: Podziel przez liczbę obserwacji (n), aby uzyskać Średnią.

3. KLUCZOWE CECHY I INTERPRETACJA

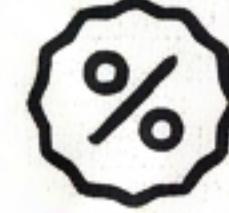
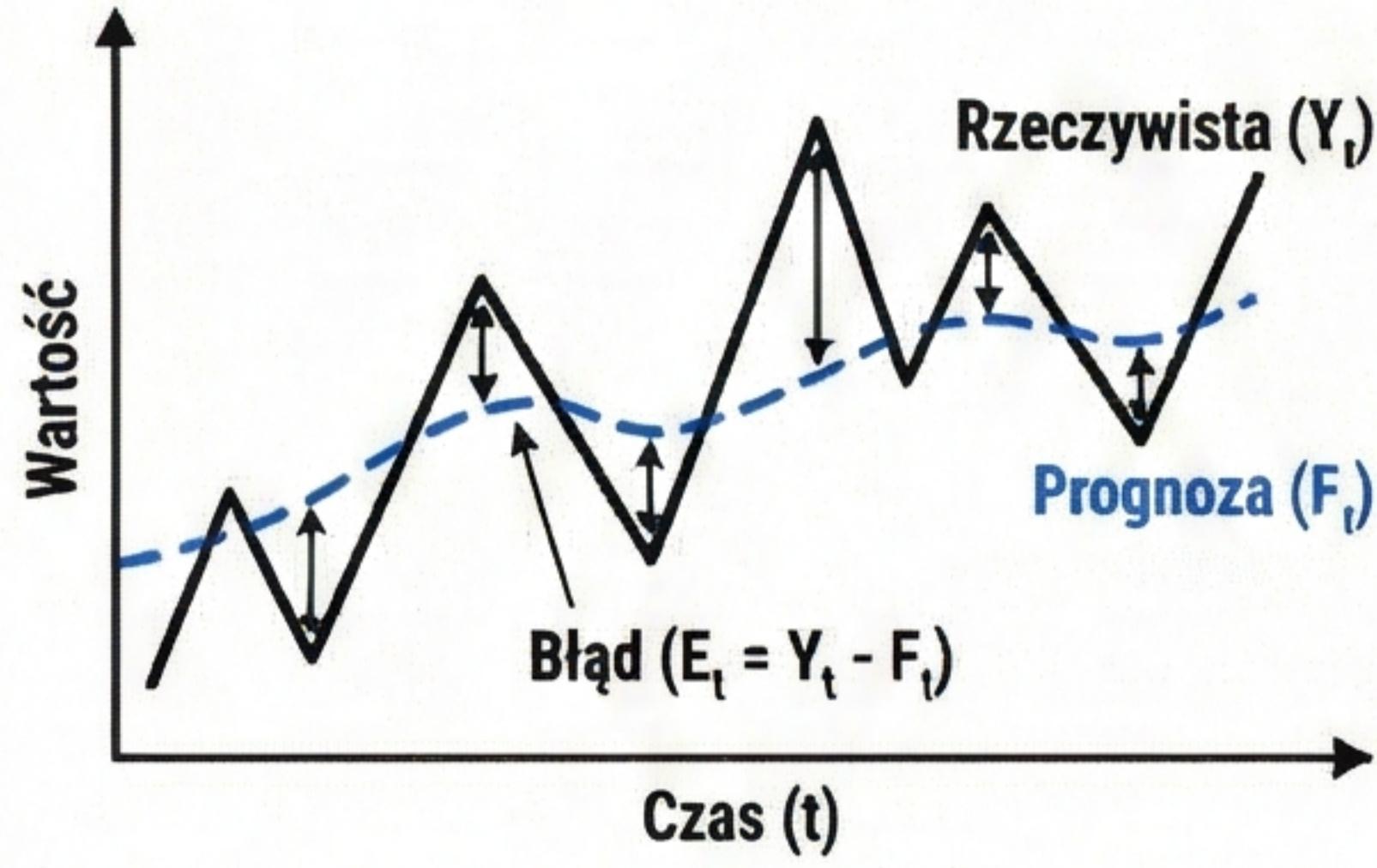
Cecha	Opis
Zależność od Skali	Błąd jest w tych samych jednostkach co oryginalne dane (np. złote, jednostki). Nie jest bezpośrednio porównywalny między różnymi skalami.
Odporność	Mniej wrażliwy na duże wartości odstające w porównaniu do metryk błędu kwadratowego (jak MSE), ponieważ błędy nie są podnoszone do kwadratu.
Interpretacja	Reprezentuje średnią wielkość błędu prognozy. Niższe wartości wskazują na lepszą dokładność prognozowania.

ŚREDNI BEZWZGLĘDNY BŁĄD PROCENTOWY (MAPE) W PROGNOZOWANIU SZEREGÓW CZASOWYCH

Miara do ilościowego określania średniej względnej dokładności prognozy, wyrażona w procentach

MODULE 1: PODSTAWOWA KONCEPCJA I DEFINICJA (Błąd Względny)

KONCEPCJA: ŚREDNIA WIELKOŚĆ BŁĘDÓW WZGLĘDNYCH

MAPE mierzy średnią procentową różnicę między wartościami **Prognozy** a **Rzeczywistymi**, ignorując kierunek (+/-).

Odpowiada na pytanie:
"O jaki procent średnio prognoza jest błędna?"

MODULE 2: WZÓR (Obliczenia Zdekonstruowane)

WZÓR OBLCZENIOWY (Krok po Kroku)

$$\text{MAPE} = \frac{1}{n} \sum \left| \frac{Y_t - F_t}{Y_t} \right| * 100$$

1. Bezwzględny Błąd Procentowy (APE_t)

$$\left| \frac{Y_t - F_t}{Y_t} \right| * 100$$

Oblicz bezwzględny błąd względny dla każdego punktu czasowego 't', wyrażony w procentach.

2. Suma APE (Σ)

$$\sum (\text{APE}_t)$$

Zsumuj wszystkie indywidualne procentowe w 'n' punktach czasowych.

3. Uśrednij Sumę (1/n)

$$\frac{\sum \text{APE}_t}{n}$$

Podziel całkowitą sumę przez liczbę obserwacji 'n', aby uzyskać średnią.

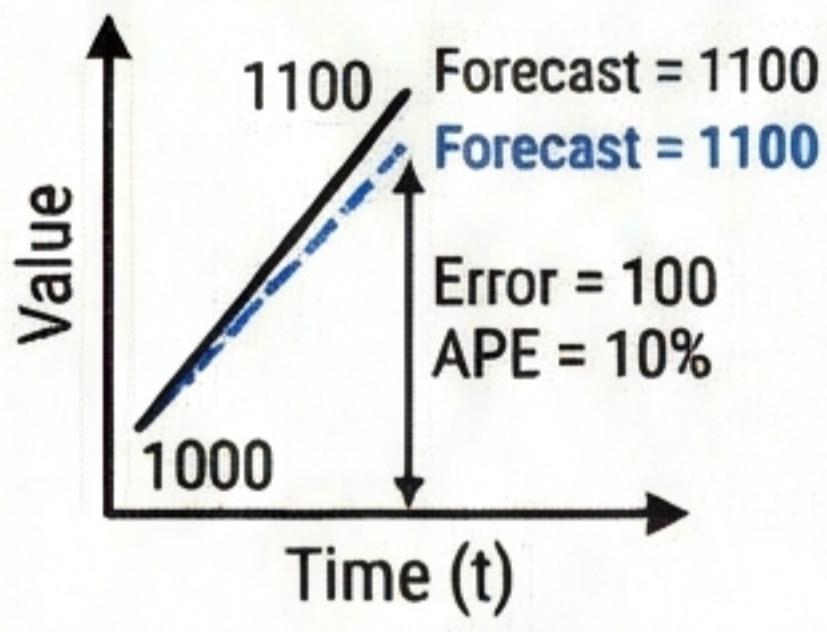
Wartość MAPE (%)

MODULE 3: KLUCZOWE CECHY WIZUALNE (Interpretacja i Obciążenie)

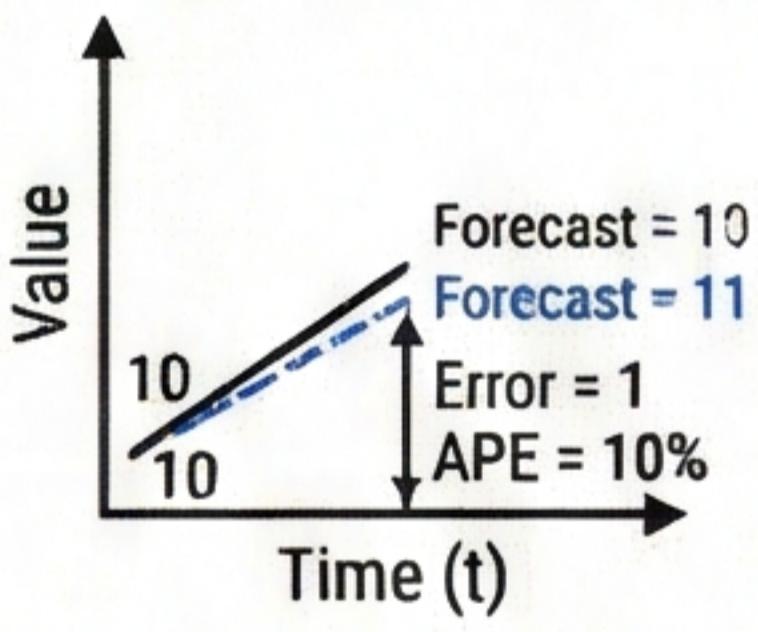
WIZUALIZACJA WŁAŚCIWOŚCI: NIEZALEŻNOŚĆ OD SKALI I ASYMETRIA

NIEZALEŻNOŚĆ OD SKALI (Porównywalne Między Szeregiem)

Szereg A (Wysokie Wartości)

Szereg B (Niskie Wartości)

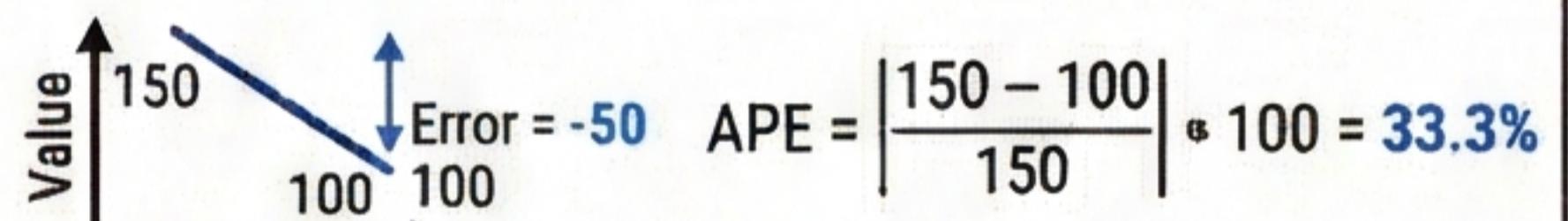
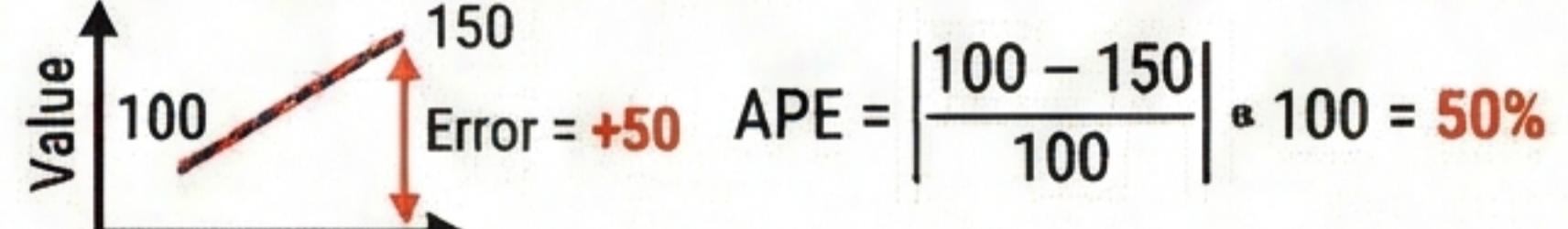

Różne skale, ten sam błąd względny = Ten sam wkład APE. Przydatne do porównywania wyników różnych produktów/rynków.

ASYMETRIA

(Kara za Nadmierne Prognozowanie)

Nadmierna prognoza ($F_t > Y_t$) Niedostateczna prognoza ($F_t < Y_t$)

Alert Cynobrowy: Równe błędy bezwzględne skutkują wyższymi karami za nadmierne prognozowanie. MAPE jest obciążone w kierunku niedostatecznego prognozowania.

MODULE 4: IMPLIKACJA ZARZĄDCZA (Ograniczenia i Przypadek Użycia)

SPOSTRZEŻENIE ZARZĄDZCZE: KRYTYCZNE OGRANICZENIE I NAJLEPSZE ZASTOSOWANIE

KRYTYCZNE OGRANICZENIE (Dzielenie przez Zero)

$$APE_t = \left| \frac{Y_t - F_t}{0} \right| * 100$$

NIEZDEFINIOWANY / NIESKOŃCZONY BŁĄD

Nie można obliczyć, gdy wartość Rzeczywista (Y_t) wynosi zero. Problematyczne dla danych o popycie przerywanym.

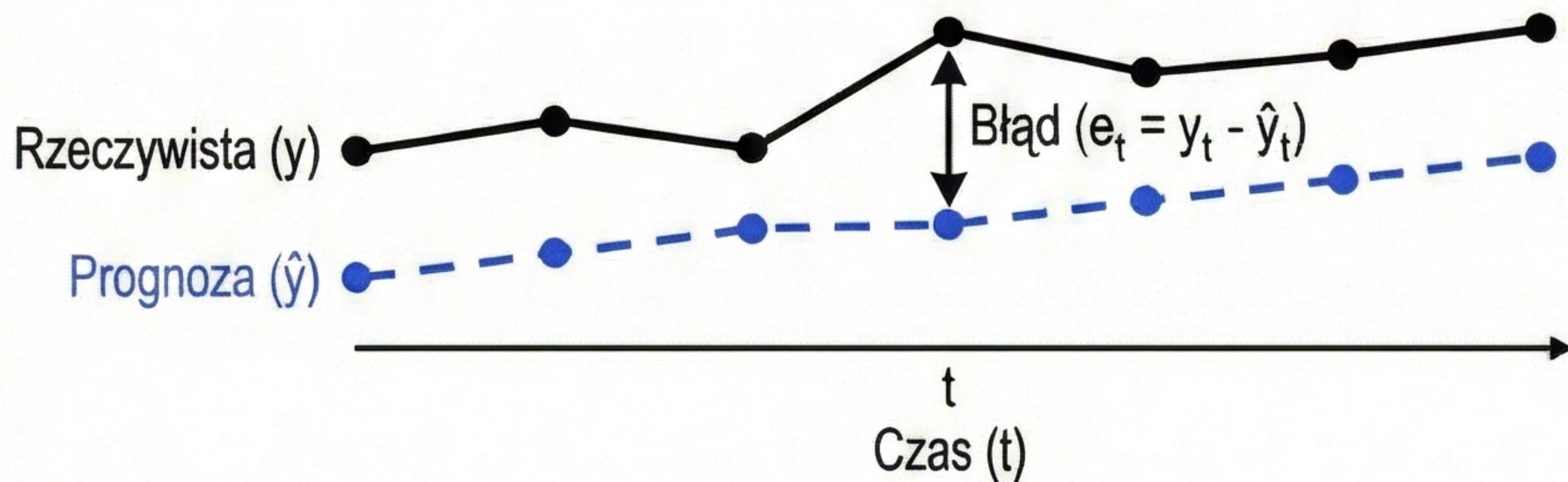
NAJLEPSZE ZASTOSOWANIE (Kontekst Biznesowy)

Najlepiej nadaje się do porównywania dokładności prognoz w różnych zestawach danych lub szeregach czasowych o różnych skalach, pod warunkiem, że nie ma wartości zerowych.

MAE vs. MAPE: Miary Błędu Prognozowania Szeregów Czasowych

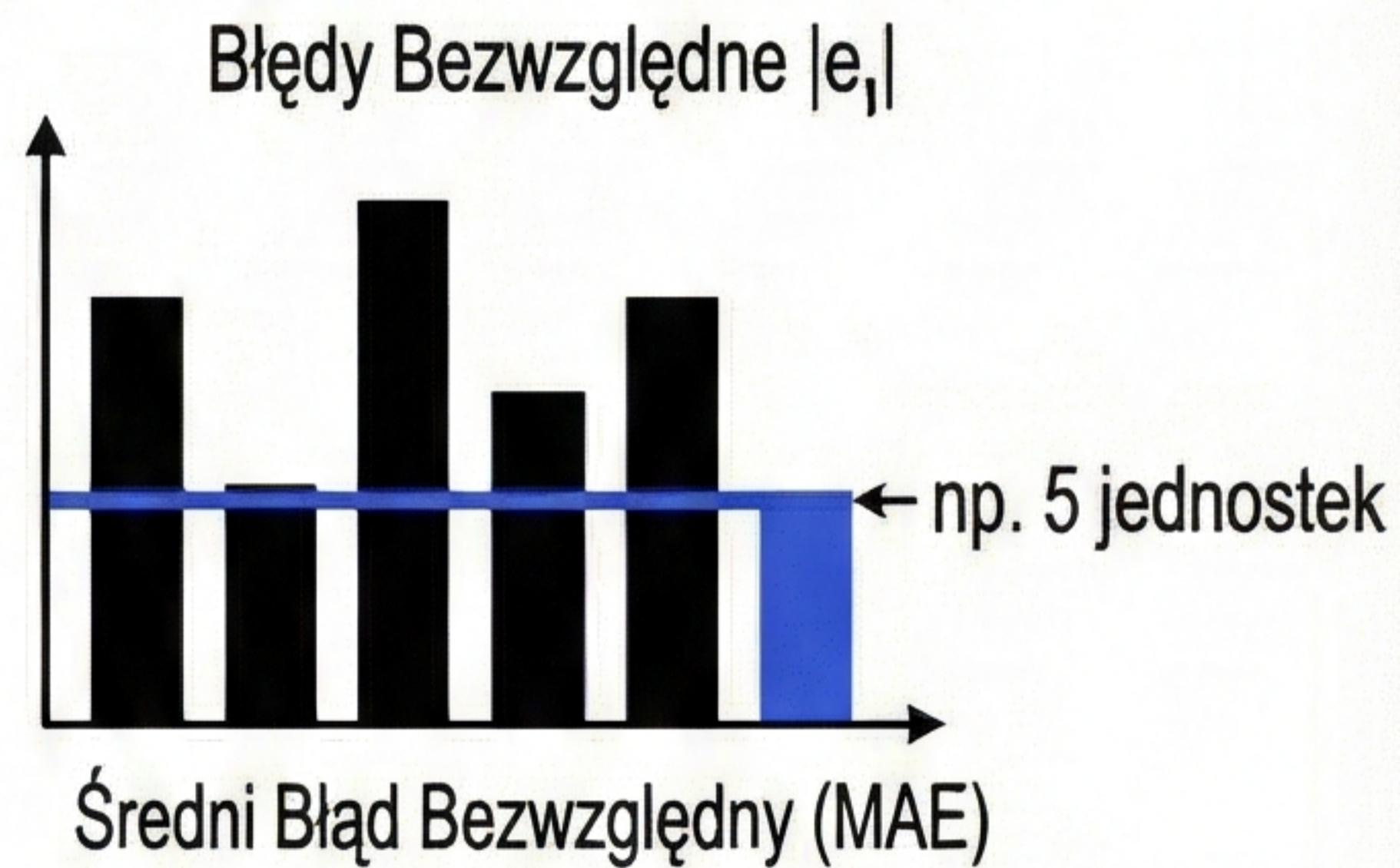
1. Podstawowe Pojęcia: Rzeczywiste, Prognoza i Błąd

2. Średni Błąd Bezwzględny (MAE): Bezwzględna Wielkość

$$MAE = \frac{1}{n} \sum_t |y_t - \hat{y}_t|$$

↓
Średnia
↓
Błąd Bezwzględny w czasie t
↓
Suma po wszystkich t

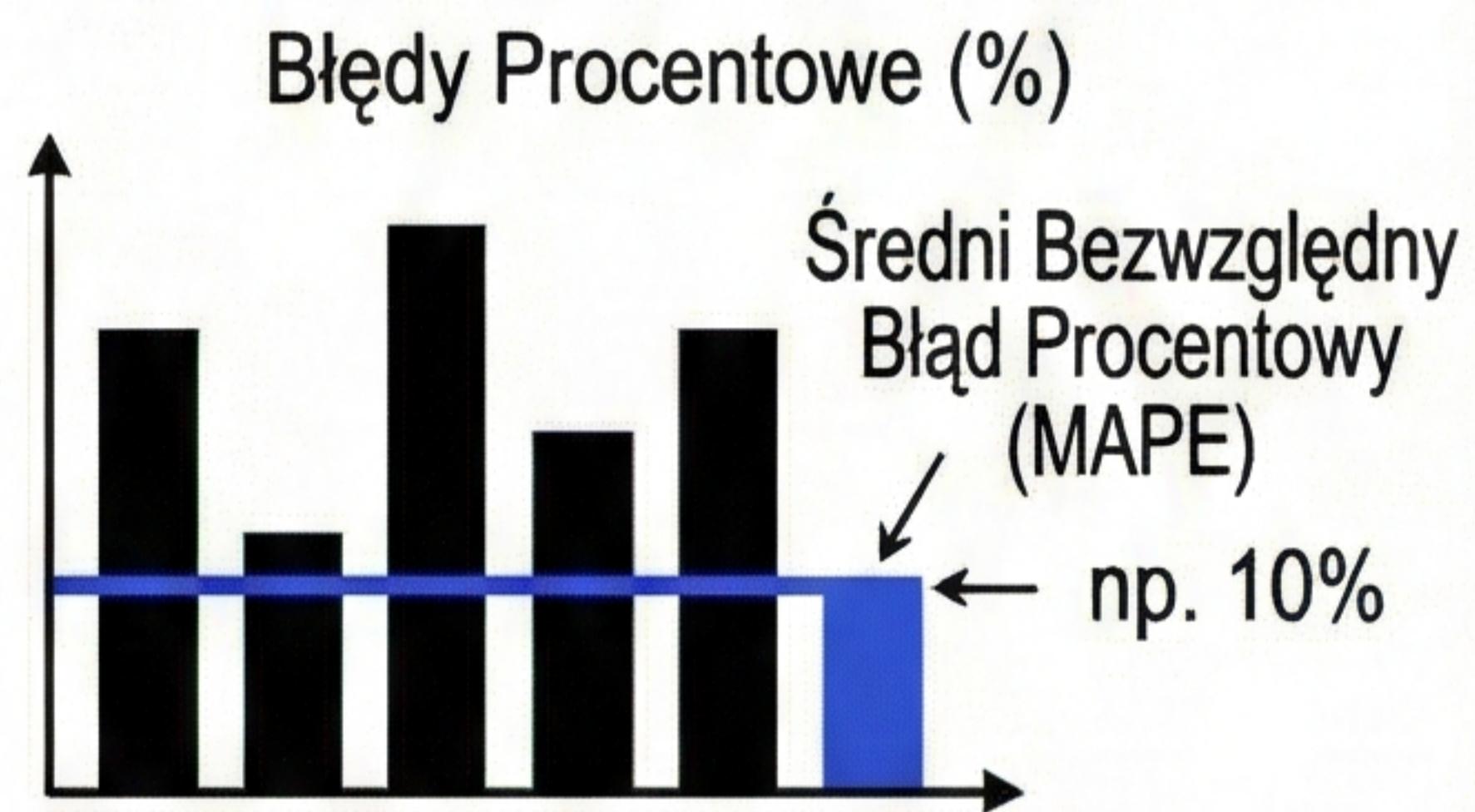

- **Zalety:** Prosta interpretacja (te same jednostki co dane). Odporny na wartości odstające.
- **Wady:** Zależny od skali (nieporównywalny między różnymi skalami danych).

3. Średni Bezwzględny Błąd Procentowy (MAPE): Procent Względny

$$MAPE = \frac{1}{n} \sum_t \frac{|y_t - \hat{y}_t|}{|y_t|} \times 100\%$$

↓
Błąd Względny
↓
Wartość Rzeczywista (Mianownik)

- **Zalety:** Niezależny od skali (porównywalny między zbiorami danych). Procent jest intuicyjny.
- **Wady:** Niezdefiniowany gdy Rzeczywista (y) = 0. Obciążony w stronę niskich prognoz. Wypaczony przez małe Rzeczywiste. !

4. Podsumowanie Porównawcze i Przewodnik Użycia

Metryka	Kluczowa Cecha	Kiedy Używać
MAE	Skala Bezwzględna (Jednostki)	Priorytetem jest fizyczna wielkość błędu.
MAPE	Procent Względny (%)	Porównywanie wyników między różnymi skalami/szeregami.